

Vastaus valtuustoaloitteeseen eläinperäisten tuotteiden puolittamiseksi

Valtuusto 11.12.2024 § 85

Vihreä valtuustoryhmä jätti valtuustoaloitteen eläinperäisten tuotteiden kulutuksen puolittamiseksi vuoteen 2030 mennessä siten, että tavoitteen toteutumista myös seurataan. Valtuustoaloitteessa esitetään, että kunta lähtee mukaan Puolet parempaa -kampanjaan.

Päätös

Aloite lähetettiin kunnanhallitukselle valmisteltavaksi.

Liikelaitosten johtokunta 28.10.2025 § 20

Vihreä valtuustoryhmä esittää eläinperäisten tuotteiden kulutuksen puolittamista vuoteen 2030 mennessä.

Liikelaitosten johtokunta on valmistellut aloitteeseen seuraavan vastauksen:

Nurmijärven kunnan ruokapalveluissa noudatetaan voimassa olevia suomalaisia ravitsemussuosituksia, jotka ohjaavat päiväkotien ja koulujen ruokalista- ja ateriasuunnittelua. Suositukset perustuvat laajaan tieteelliseen näyttöön ja huomioivat sekä terveyden edistämisen että ympäristön kannalta kestävät ruokavalinnat.

Uusimmat kansalliset ravitsemussuositukset julkaistiin marraskuussa 2024, ja niiden pohjalta laaditaan päivitettyt koulu- ja päiväkotiruokasuositukset. Kansallisissa suosituksissa korostetaan kasvipainotteisen ja monipuolisen ruokavalion merkitystä, kuten kasvisten, marjojen, hedelmien, täysjyväviljatuotteiden ja kasviproteiinien lisäämistä. Samalla suositellaan kohtuullista käyttöä rasvattomille tai vähärasvaisille maitotuotteille ja rajoitetumpaa lihankulutusta.

Aleksia-liikelaitoksen ruokalistoja ja reseptiikkaa on jo alettu muokata uusien suositusten mukaisesti. Erityisesti punaisen lihan määrää on vähennetty, ja kehitetty jo hybridireseptejä, joissa osa lihasta korvataan kasviproteiinilla. Tavoitteena on käyttää mahdollisuuksien mukaan kotimaisia kasviproteiinituotteita (esimerkiksi herne, vilja ja osa härkäpavuista). Reseptiikan kehitys on pitkäjänteistä työtä, sillä kasviproteiinien ominaisuudet vaativat huolellista testaamista suurissa valmistusmäärissä.

Kalan käyttöä pyritään lisäämään, mutta sen hintakehitys ja ammattikeittiöihin soveltuvien tuotteiden saatavuus ovat haasteita.

Kasvikunnan tuotteita, esimerkiksi kasvis-, juures- ja hedelmäpaloja sekä hedelmäseiteitä on lisätty myös aamu ja välipaloille sekä lisäkkeiksi. Toimenpiteillä edistetään kasvisten menekien kasvua ja vastuullisuustavoitteiden toteutumista.

Ruokahävikin vähentäminen on tärkeä osa hiilineutraaliustavoitteita. Kasvisruokien maistuvuus vaikuttaa suoraan hävikin määrään, ja siksi ruokalistoja pyritään muokkaamaan lapsille ja nuorille

paremmin maistuviksi. Yhteistyötä oppilaskuntien ja oppilaiden kanssa tullaan jatkossa systemaattisemmin kehittämään.

Kasvisruoan asemaa on vahvistettu nimeämällä lounasvaihtoehdot neutraalisti "lounas 1" ja "lounas 2", jolloin kasvisvaihtoehto on tasavertainen osa päivittäistä tarjontaa. Se sijoitetaan linjastossa ensimmäiseksi, jotta se päätyy helpommin lautaselle.

Kasvipohjaisten tuotteiden hintataso on laskenut jonkin verran, mutta osa tuotteista on edelleen selvästi kalliimpia kuin eläinperäiset vaihtoehdot. Mikäli eläinperäisten tuotteiden käyttö puolitettaisiin nykyisellä hintatasolla, elintarvikekustannukset nousisivat arviolta noin 15 %.

Kotimaisia kasviproteiineja ja -valmisteita ei vielä ole riittävästi monipuoliseen käyttöön, mutta Luonnonvarakeskuksen ja Sitran selvityksen mukaan tuotantoa voidaan kasvattaa merkittävästi vuoteen 2040 mennessä.

Yhteenvedo

Aleksia-liikelaitos on jo ryhtynyt toimenpiteisiin eläinperäisten tuotteiden vähentämiseksi. Ruokalistoja ja reseptiikkaa kehitetään jatkuvasti ravitsemussuosituksen ja tavoitteiden mukaisesti. Muutokset nostavat ateriakustannuksia maltillisesti, ja tähän varaudutaan budjetoinnissa. Eläinperäisten tuotteiden puolittaminen nykyisellä hintatasolla nostaisi kustannuksia merkittävästi.

Kestävän ruokajärjestelmän kehittämisen rinnalla on tärkeää varmistaa, että tarjottava ruoka on maistuvaa ja ruokailuaktiivisuus säilyy hyvänä. Aleksia-liikelaitos on uudistanut lounasruokailua vuoden 2025 aikana siten, että kasvislounas on tarjolla kaikille ruokailijoille, kaikissa kunnan kouluissa ja päiväkodeissa.

Yksi tärkeä näkökulma kasvisruokapainotteisemmassa koulu- ja päiväkotiruokailussa on ruokakasvatus, jossa lapsille ja nuorille tuodaan vaihtoehtoja valittavaksi ja he saavat tutustua erilaisiin kasviproteiineihin. Tavoitteena on saada ruokailijat valitsemaan itse kestävät ja terveellisemmät vaihtoehdot sen sijaan, että valinta tehtäisiin heidän puolestaan. Vain syödyllä ruoalla on merkitystä.

Pitkän aikavälin tavoitteemme on panostaa kasvisruoan laatuun, makuun ja ulkonäköön ja ottaa asiakkaat mukaan tähän prosessiin.

Esittelijä

Palvelujohtaja

Esitys

Liikelaitosten johtokunta päättää antaa kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle esittelytekstin mukaisen vastauksen valtuustoaloitteeseen.

Valmistelija

palvelupäällikkö Marja-Leena Elomaa, marja-leena.elomaa(at)nurmijarvi.fi

Päätös

Esitys hyväksyttiin.

Pöytäkirja hyväksyttiin ja tarkastettiin tämän asian osalta heti kokouksessa.

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Eesitys

Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että se päättää

1. hyväksyä edellä annetun vastauksen valtuustoaloitteeseen sekä
2. todeta, ettei valtuustoaloite anna aihetta muihin toimenpiteisiin ja valtuustoaloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Valmistelija

palvelupäällikkö Marja-Leena Elomaa, marja-leena.elomaa(at)nurmijarvi.fi

Käsittely

Sami Virtanen teki Tarleena Takalo-Eskolan kannattamana seuraavan muutosesityksen:
Vastauksen toiseksi viimeisen kappaleen toiseksi viimeisestä virkkeestä muutetaan ”On järkevämpi ratkaisu” kuulumaan ”Tavoitteena on”.

Puheenjohtajan tiedustellessa asiaa, kukaan ei vastustanut Virtasen esitystä, joten kunnanhallitus hyväksyi Virtasen esityksen yksimielisesti.

Päätös

Kunnanhallitus päätti esittää valtuustolle, että se päättää

1. hyväksyä edellä annetun vastauksen valtuustoaloitteeseen seuraavalla muutoksella:

Vastauksen toiseksi viimeinen kappale muutetaan kulumaan seuraavasti ”Yksi tärkeä näkökulma kasvisruokapainotteisemmassa koulu- ja päiväkotiruokailussa on ruokakasvatus, jossa lapsille ja nuorille tuodaan vaihtoehtoja valittavaksi ja he saavat tutustua erilaisiin kasviproteiineihin. Tavoitteena on saada ruokailijat valitsemaan itse kestävä ja terveellisemmät vaihtoehdot sen sijaan, että valinta tehtäisiin heidän puolestaan. Vain syödyllä ruoalla on merkitystä.” sekä

2. todeta, ettei valtuustoaloite anna aihetta muihin toimenpiteisiin ja valtuustoaloite todetaan loppuun käsitellyksi.